

SÖDERTÄLJE KOMMUN Kommunstyrelsen	
2015 -05- 07	
Dnr	Rnr

1 (2)
KS 20150611

2015-05-05

Tjänsteskrivelse

Kontor

Kommunstyrelsens
kontor

Handläggare

Christine Strandberg
08-523 01251
christine.strandberg@sodertalje.se

Hållbarhetsutskottet
Kommunstyrelsen

Miljöbokslut 2014- uppföljning av Södertälje kommuns lokala miljömål

KS 15/138

Sammanfattning av ärendet

Södertälje kommuns miljöprogram och klimatstrategi för åren 2013-2016 antogs av Kommunfullmäktige den 17 december 2012. Kommunfullmäktige beslutade då att programmen ska följas upp varje år i ett särskilt miljöbokslut. I arbetet med att nå en ekologisk hållbar utveckling har miljöprogrammet en central roll och beskriver ett önskat miljötillstånd för Södertälje kommun som organisation och som geografiskt område.

I miljöbokslutet sammanfattas kommunens miljöarbete i tabellform men ger även information om konkreta exempel på organisationens strävan inom området. Sammanfattningsvis är arbetet med de flesta målen påbörjat medan andra mål är mer komplexa och där det kan komma att krävas ytterligare beslut eller investeringar.

Miljöprogrammet upphör 31 december 2016. Förberedelserna för revideringen av programmet ska därför påbörjas andra halvåret 2015 med målet att ett förslag till nytt program ska vara färdigt för beslut under andra halvåret 2016.

Kontoret förslår att Hållbarhetsutskottet och Kommunstyrelsen tillstyrker Miljöbokslut 2014 inför fastställande i Kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2015-05-05

Miljöbokslut 2014- uppföljning av Södertälje kommuns lokala miljömål

Ärendet

Södertälje kommuns miljöprogram och klimatstrategi för åren 2013-2016 följs årligen upp i ett särskilt miljöbokslut. Uppföljningen gäller det som nämnder och bolag har rapporterat att de utfört under 2014. I arbetet med att nå en ekologisk hållbar utveckling har miljöprogrammet en central roll och beskriver ett önskat miljötillstånd för såväl Södertälje kommun som organisation, men även för hela det geografiska området.

Såväl nationellt som regionalt är prognosen att många av miljömålen blir svåra att nå med gällande lagar och styrmedel. Naturvårdsverket menar att miljömålen ställning behöver stärkas samt att verktyg som miljöbalken och plan- och bygglagen behöver utnyttjas i sin fulla potential för att målen ska kunna nås till år 2020.

Södertälje kommun som organisation har under 2014 fortsatt utvecklingsarbetet med åtgärder för att nå de högt ställda lokala miljömålen. Sedan 2013 har måluppfyllnelsen ökat kring t.ex.

- Satsningar på solenergi
- Utbyggnad av el-laddstolpar
- Energieffektiva byggnader
- Internationellt samarbete om klimatsmart kost i de offentliga köken

Sammanfattningsvis är arbetet med de flesta målen påbörjat medan andra mål är mer komplexa och där det kan komma att krävas ytterligare beslut eller investeringar.

Kommunstyrelsens kontors förslag till hållbarhetsutskottet och kommunstyrelsen:

Miljöbokslut 2014 tillstyrks.

Kommunstyrelsens kontors förslag till kommunfullmäktiges beslut:

Miljöbokslut 2014 fastställs.

Martin Andrae
Stadsdirektör

Roger Svanborg
Kommunstrateg/Chef enheten utredning
och hållbarhet

Miljöbokslut 2014

UPPFÖLJNING AV SÖDERTÄLJE KOMMUNS LOKALA MILJÖMÅL

**"De största utmaningarna för Södertälje kommun som organisation och kommun är, i likhet med övriga regionen och även nationellt, den fortsatta strävan att minska utsläppen av växthusgaser från framförallt fordons-
trafiken ..."**

Uppföljning av Södertälje kommuns lokala miljömål

SÖDERTÄLJE KOMMUNS MILJÖPROGRAM OCH KLIMATSTRATEGI FÖR ÅREN 2013–2016 antogs av kommunfullmäktige den 17 december 2012. Då beslutades att programmen ska följas upp varje år i ett särskilt miljöbokslut. Uppföljningen gäller det som nämnder och bolag har rapporterat in till miljöstrategen att de utfört under 2014.

I arbetet med att nå en ekologisk hållbar utveckling har miljöprogrammet en central roll och beskriver ett önskat miljö-tillstånd för såväl Södertälje kommun som organisation men även för hela det geografiska området. Kommunen är en av flera aktörer för att uppnå dessa mål och arbetar och planerar för det som kommunen som organisation har rådighet och uppdrag att utföra. Kommunen vill även föregå med gott exempel genom att vara pådrivande aktör gentemot övriga aktörer i samhället.

Södertälje kommun har valt att fokusera på 4 målområden:

- Mark och vatten
- Energi och klimat
- Bebyggelse och transporter
- Konsumtion och beteende

Dessa täcker de flesta av de nationella miljö kvalitetsmålen¹⁾ samt går i linje med de regionala prioriteringar som finns i Stockholms län. Det är mycket arbete kvar innan Södertälje är en hållbar kommun och såväl nationellt som regionalt är prognosen att många av miljömålen blir svåra att nå med gällande lagar och styrmedel. De nationella och de regionala miljömålen följs upp varje år och resultatet av dessa uppföljningar presenteras kort i faktarutorna här nedan.

Nationella miljömål

Riksdagen har beslutat om en samlad miljöpolitik för ett hållbart Sverige med 16 nationella mål som bryts ner på regional och lokal nivå.

Naturvårdsverket sammanställer den årliga uppföljningen av de nationella miljömålen och jämfört med föregående år är det inga stora förändringar av miljö tillståndet. Bedömningen är positiv för fyra av miljö kvalitetsmålen men negativ för fem. Miljö målen är även indelade i sam- antaget 24 etappmål och etappmålet "utsläpp av växthus- gaser" bedöms numera kunna nås till år 2020. Till skillnad mot tidigare års uppföljningar görs i år ingen nationell

bedömning av om de 16 miljö kvalitetsmålen kommer att nås till år 2020. Mer bedömningar och analys kommer istället i den fördjupade utvärderingen av de svenska miljö målen som publiceras av Naturvårdsverket den 1 september 2015.

Det finns verktyg för att nå miljö målen uppger Natur- vårdsverket och dessa är till exempel styrning och rätt användning av resurser så att insatser ger resultat. En starkare ställning av miljö målen samt att utnyttja miljö- balken och plan- och bygglagens fulla potential är ytter- ligare exempel på vad som kommer att krävas.

Regionala miljömål

Inom ramen för den regionala miljö målsdialogen, som leds av Länsstyrelsen i Stockholms län, har sex av de 16 nationella miljö målen som ska nås till år 2020 valts ut för prioriterade insatser i länet. Dessa är: *Begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, ingen övergödning, rikt växt- och djurliv, god bebyggd miljö*. Stockholms län klarar av att nå ett av de 16 uppsatta målen och detta är målet bara naturlig försurning som nås med i dag beslutade styrmedel och med åtgärder genomförda före år 2020.

En stor utmaning för Stockholmregionen är fortsatt den växande befolkningen som ger ett ökat behov av bostäder

och infrastruktur. Viktiga åtgärdsområden för regionen är transporter, markanvändning, konsumtion och vatten- kvalitet. En länsplan är antagen för perioden 2014–2020 som omfattar investeringar för 8,7 miljarder kronor. Av dessa går 70 procent till investeringar för kollektivtrafik.

Länsstyrelsen försöker uppmuntra insatser som kan fungera i fler kommuner eller i kommunövergripande samarbeten. I dialoger med kommunerna har t.ex. Södertäljes framgångsrika arbete med avlopp i kretslopp lyfts som gott exempel för att uppnå miljö målet *ingen övergödning*.

¹⁾ De 16 nationella miljö målen är: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, bara naturlig försurning, giftfri miljö, ingen övergödning, skyddande ozonskikt, ett rikt växt- och djurliv, myllrande våtmarker, säker strålmiljö, god bebyggd miljö, hav i balans samt levande kust och skärgård, levande skogar, rikt odlingslandskap, grundvattnen av god kvalitet, storlagen fjällmiljö, levande sjöar och vattendrag (Källa: Naturvårdsverket)

Sammanfattning av Södertälje kommuns miljöarbete under 2014

SÖDERTÄLJE KOMMUN SOM ORGANISATION har under 2014 genomfört och påbörjat många olika slags åtgärder för att nå de högt ställda lokala miljömålen för såväl den kommunala organisationen som för kommunen som helhet. Årets sammanställning visar att kommunen främst inom området energi och klimat lyckats påbörja fler satsningar än året innan. Exempel på detta är utbyggnaden av el-laddstolpar på strategiska platser i kommunen samt satsningen på solenergi genom installationen av solcellsanläggning på Blombackaskolan.

Kommunen rankades i juni 2014 på plats 14 av 290 i Miljöaktuellt's årliga miljöranking och behåller platsen sedan året innan. Nyckeln till detta positiva resultat är att kommunen arbetar med ett brett spektra av miljöfrågor och har högt uppsatta mål och ambitioner. Nedan följer en kort beskrivning av några konkreta exempel på vad som genomförts eller påbörjats under 2014.

Inom klimat och energiområdet fortsätter arbetet med energieffektiviseringar i kommunens fastigheter. Nu är sammanlagt 12 stycken kommunalt ägda fastigheter certifierade enligt Green Building²⁾. Även satsningarna på förnybar energi fortsätter. Telge Energi har inkluderat sol i alla kunders elavtal, en solcellsanläggning har installerats på Blombackaskolan och Södertälje Hamn har övergått till 100 % vindel. Kommunens satsning på en opartisk energi- och klimatrådgivning med besök, föreläsningar och telefonrådgivning till företag, bostadsrättsföreningar och privatpersoner är ytterligare ett konkret exempel på hur arbetet med energi- och klimatfrågorna prioriteras i kommunen.

De största utmaningarna för Södertälje kommun som organisation och kommun är, i likhet med övriga regionen och även nationellt, den fortsatta strävan att minska utsläppen av växthusgaser från framförallt fordonstrafiken. Detta för att minska såväl partikelhalterna som att minska den globala uppvärmningen. I jämförelse med år 1990 års utsläpp fortsätter Södertälje att ligga långt över EU:s mål om att minska utsläppen med 20 % mellan åren 1990 och 2020. Trenden med en ökning av utsläppen fortsätter dock och mellan 2011 och 2012 har dessa ökat med 5 800 ton i Södertälje kommun.

För att uppnå målet om att bli en fossilbränslefri kommun till år 2030 har kommunen i samarbete med flera av bolagen i Telge koncernen installerat 7 stycken el-laddstolpar på strategiskt utvalda platser i kommunen. Arbetet med att ta fram nya riktlinjer för de fordon och de drivmedel organisationen köper in pågår och är viktigt för att nå målet att kommunen som organisation ska vara fossilbränslefri redan år 2020. Ett ytterligare exempel på kommunens strävan att minska utsläppen är satsningen på samordnade varuleveranser till kommunens verksamheter. Detta syftar till att skapa färre transporter vilket i sin tur ska ge såväl en positiv klimateffekt som en säkrare trafikmiljö.

Beteendefrågan är en stor utmaning som är väsentlig för det lokala men även det globala miljötillståndet. Ett konkret exempel på hur Södertälje kommun under 2014 har arbetat med detta är projektet *Miljönären* som är ett samarbete mellan kommunen och det kommunala bolaget Telge fastigheter sedan hösten 2014. Projektet fokuserar i ett första skede på att införa en ny standard för källsortering men kommer att utökas med att genom utbildning av såväl barn som pedagoger öka kunskaperna om vikten att spara energi. Arbetet med energieffektivisering av verksamheter ligger inom målet att certifiera skolor och förskolor enligt Grön Flagga.

Kostenheten tillsammans med miljöstrategen har under 2014 drivit EU projektet *Diet for a Green Planet* som syftar till att sprida Södertäljes arbete med hållbar mat i de offentliga köken som ett gott exempel i Europa. Konceptet Diet for a Green Planet (ursprungligen Östersjövänlig mat) innebär en satsning på mer ekologiskt, mer säsongsanpassat, mindre kött i förmån för fullkorn och grönsaker, mer lokalt producerat och mindre svinn. Södertälje har varit sk Lead Partner vilket innebär att kommunen lett arbetet, delat med sig av sina erfarenheter och spridit konceptet till de tre andra partnerstäderna i nätverket. Dessa har varit Lomza i Polen, Mollet del Vallés i Spanien och Moletai i Litauen som utifrån sina lokala förutsättningar anammat arbetet men också gett Södertälje erfarenheter att ta med i det fortsatta arbetet att utveckla arbetet med kommunens offentliga måltider. Under våren 2015 avslutas projektet och under slutkonferensen i Mollet del Vallés skrevs en viljeförklaring om fortsatt samarbete mellan Södertälje och den spanska staden Mollet del Vallés.

2) Green Building innebär att byggnaden ska förbruka 25 procent mindre energi än byggnormen. Telge fastigheter har som målsättning att alla nya fastigheter ska vara Green Building-certifierade, det vill säga förbruka 25 procent mindre energi än normen eller att energianvändningen för befintlig fastighet sänks med 25 procent. De senaste fastigheterna som är certifierade är Årsbokens förskola, Glasberga förskola, Glasberg vård- och omsorgsboende.

Beskrivning av uppföljningen av 2014 års lokala miljöarbete

I SAMMANSTÄLLNINGEN SOM FÖLJER redovisas svaren från ansvariga nämnder och bolag. För varje mål anges vad respektive ansvarig nämnd/bolag svarat samt en sammanvägande målstatus om målet har flera ansvariga nämnder/bolag. Den sammanvägande

målstatusen och en eventuell förklarande kommentar är angett av miljöstrategen. Det främsta syftet med att ange en status för varje mål är att få en indikation och snabb överblick över åt vilket håll miljöarbetet går. Symbolerna för målstatus är följande:

Definition:

- Ej påbörjat, målet kräver en större analys i form av stor ekonomisk investering el annan form av översyn/nya beslut
- Delvis uppfyllt/följs/pågår
- Uppfyllt under 2014
- Ej påbörjat 2014 men ambitionen är att komma igång inom programperioden

I MILJÖPROGRAM OCH KLIMATSTRATEGI är åtgärderna endast förslag. Nämnderna och bolagen har haft möjlighet att lägga till åtgärder som de genomfört under 2014 och som inte finns med i programmen. För åtgärderna anges ingen status men ansvariga har haft möjlighet att kommentera åtgärdsförslagen.

I tabellen nedan sammanfattas läget i det lokala miljöarbetet och tabellen visar tydligt att de flesta av målen är påbörjade. Det är endast ett fåtal som inte är påbörjade och där det krävs av organisationen att analysera vidare, ta nya beslut eller investera stort för att kunna uppnå dessa mål. Siffran i parentes visar 2013 års resultat.

Målområde	Antal mål inom målområde	Målstatus			
					
Mark och vatten	8	1 (1)	5 (5)	1 (1)	1 (1)
Energi och klimat	21 (+ 1 övergripande växthusgasmål)	1 (3)	14 (12)	6 (4)	0 (2)
Bebyggelse och transporter	5	0 (0)	4 (4)	1 (1)	0 (0)
Konsumtion och beteende	8	0 (0)	5 (6)	3 (2)	0 (0)

MÅLOMRÅDE:

Mark och vatten

I SÖDERTÄLJE ÄR NATUREN ALLTID NÄRA

Inom detta område täcks följande nationella miljömål in: ingen övergödning, ett rikt växt- och djurliv, grundvatten av god kvalitet, levande skogar, ett rikt odlingslandskap, levande sjöar och vattendrag, bara naturlig försurning och giftfri miljö.

Mål	Ansvar	Status och kommentar från nämnder och bolag	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
<p>Alla kommunens sjöar och vattendrag ska uppfylla EU:s vattendirektiv för god ekologisk status till år 2021. Inga sjöar eller vattendrag får försämrats.</p> <p>Nuläge: Södertälje har 52 vattenförekomster som ingår i vattendirektivet. Idag har inget vattendrag i Södertälje hög status. 57 % har god status, 31 % har måttlig status, 10 % har otillfredsställande status och 2 % har dålig status</p>	Miljönämnden	<p>●● Vattenmyndigheten (VISS) anger totalt 17 sjöar och 9 vattendrag definierade som vattenförekomster i Södertälje kommun. Nio av sjöarna uppnår idag inte vattendirektivets krav om god status. Inget av vattendragen uppnår idag god status. Risken är hög för att Södertäljes sjöar och vattendrag inte uppnår god status till 2021, enligt bedömning från VISS.</p> <p>Kommunen arbetar aktivt för bättre vattenförvaltning, genom biotopvård i vattendrag, avloppstillsyn, att ta fram vattenplan m.m. Bränningeåns avrinningsområde är prioriterat, där de tätortsnära sjöarna Lilla och Stora Måsnaren ingår, med höga rekreativvärden. Lilla Måsnaren drabbas årligen av syrebrist och fiskdöd. Utredningar behövs för att klargöra rätt åtgärder för att nå god status, men det saknas resurser för sådana utredningar. Motsvarande resursbehov finns förmodligen även för andra avrinningsområden, vilket kommer att klargöras i vattenplanen.</p> <p>För att nå målet om god vattenstatus krävs att alla berörda kommunala verksamheter inklusive bolagen tar sin del av ansvaret och samverkar med andra aktörer med påverkan i avrinningsområdena. Ekonomiska resurser för att utforma och genomföra rätt insatser behövs också.</p>	<p>● Det blir en gul status i och med att arbetet pågår med de befintliga resurser som miljökontoret har. Det är dock viktigt att kontoret lyfter problematiken och att det kommer att krävas ett breddat samarbete för att uppfylla EU:s vattendirektiv.</p>
<p>Senast 2016 ska alla undermåliga enskilda avlopp i Stavbofjärdens tillrinningsområde vara åtgärdade och uppfylla krav om kretsloppsanpassning där det bedöms skäligt.</p> <p>Nuläge: Maj 2011 har drygt 30 % (ca 600) av fastigheterna undermåliga avlopp.</p>	Miljönämnden	<p>●</p> <ul style="list-style-type: none"> • Totalt antal avlopp vid inventering 2010–2011: 636 st • Antal underkända vid inventering 2010–2011: 238 st <p>Resultat per februari 2015:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antal nu åtgärdade, färdiga: 141 st • Antal på gång, med tillstånd men ej färdiga: 64 st • Antal varken åtgärdade eller påbörjade: 33 st <p>Det är troligt att målet kan uppnås.</p>	<p>●</p>

Mål	Ansvar	Status och kommentar från nämnder och bolag	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
<p>Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direkt-exponering och sådana områden som idag, eller inom en nära framtid, hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2020. Åtgärder ska fram till år 2020 ha genomförts vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst allra senast år 2050.</p> <p>Nuläge: I Södertälje kommun finns omkring 440 konstaterat eller misstänkt förorenade områden. 2 av dessa hör till riskklass 1 och finns med på länsstyrelsens lista över länets mest prioriterade områden.</p>	Kommunstyrelsen, miljö-nämnden, tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden	<p>● MN: Inga nya områden har utretts och åtgärdats under 2014. Prioritering av vilka områden som ska utredas och eventuellt åtgärdas bör ske i samband med att en handlingsplan för förorenade områden tas fram. En kommunal handlingsplan behövs som underlag för kommunens arbete med förorenade områden. Den har också betydelse för att länsstyrelsen ska kunna följa upp miljömålen och planera för kommande behov av statliga saneringsbidrag.</p> <p>TN: Av 440 utpekade områden på länsstyrelsens lista över länets mest prioriterade områden klassificeras två (Igelstatomten och Kanalen) i riskklass 1. Den planerade exploateringen av Igelstatomten för bostäder innebär att exploatören påtagit sig finansieringsansvaret för att sanera området.</p> <p>Tungmetaller som arsenik, koppar, krom och små mängder pentaklorfenol har hittats i marken. I kanalen förekommer ställvis förhöjda halter av bland annat kvicksilver, PAH och dioxiner. Förorenade massor muddras med lämplig teknik (till exempel miljöskopa) för att undvika spridning av föroreningar vid muddring och massorna omhändertas särskilt. (MKB för Mälarpjektet s. 30)</p>	<p>● Läget är detsamma som 2013, d.v.s. oklarheter i vem som bör äga frågan. Respektive nämnds ansvar för måluppfyllnad behöver diskuteras i och med framtagandet av en handlingsplan. Sammankallande för detta bör vara miljöstrateg. Ansvar för praktiskt genomförande bör dock inte ligga under kommunstyrelsen då denna endast har en samordnande och uppföljande funktion.</p>
<p>Södertälje kommuns tätorter ska ha en fortsatt sammanhängande grönstruktur där gröna stråk och länkar binder samman grönområden. De utpekade gröna svagabanden ska skyddas och förstärkas.</p> <p>Nuläge: I Södertälje kommun finns 2 svaga samband utpekade i RUF 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2010) samt i Södertälje kommuns översiktsplan</p>	Tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden, kommunalnämnderna	<p>● TN/SBN/kommundelnämnderna: I samband med att översiktsplanen följs upp kommer även de gröna sambanden att ingå i arbetet.</p>	●
<p>Skyddad natur är värdefull för att säkerställa att djur och växter bevaras. Antal värdefulla naturområden som skyddas ska öka i kommunen. Nuläge: År 2011 finns i kommunen 20 naturreservat, varav 7 är bildade av kommunen. I kommunen finns även 8 naturminnen och 32 biotopskyddsområden.</p>	Miljönämnden	<p>● Under 2013 tillkom ett naturreservat i Moraåns dalgång. Antalet naturreservat i Södertälje kommun är nu 22 stycken och utgör nära 6 procent av kommunens yta. Under 2014 har tre områden kommit upp på förslag för att utöka eller bilda nya reservat. Det är Öbacken Bränninge vid Pershagen (att utökas), Tunaskogen i Järna samt Trindborgen/Brandalsund.</p>	●
<p>Skogen ska ha höga och långsiktiga hållbara sociala, ekologiska och ekonomiska värden. Södertäljes skog ska skötas med utgångspunkt från skogspolicyn, fastställd 2008, vilken anger att skogens skötsel ska utgå från en skogsskötselplan där skogen är certifierad enligt Forest Stewardship Council (FSC) senast 2016. Nuläge: En skogspolicy antogs av tekniska nämnden 2008-03-20. Skogen är inte certifierad enligt Forest Stewardship Council</p>	Tekniska nämnden	<p>● TN: Kontoret arbetar enligt kommunens skogsskötselplan som är framtagen i enlighet med FSC:s standard/krav och som fastställdes 2011. Certifiering är inte aktuell 2015.</p>	●
<p>Hävderna på de värdefullaste ängs- och hagmarkerna (klass A och B) ska bevaras för att gynna den biologiska mångfalden.</p> <p>Nuläge: 59 objekt vid senaste inventeringen 2007.</p>	Miljönämnden	<p>● Återkommande inventeringar av ängs- och hagmarker har visat på en negativ trend. Under 2013-2014 har miljökontoret fört en dialog med markägare om skötsel och beteshävd. Vi och andra parter har gjort insatser som nya stängsel, röjning etc i flera värdefulla områden för att gynna bete och återskapa hagmark. Vi har också fört dialog med länsstyrelsen om bete i deras naturreservat. Tullgarnsnäs som var ohävdad 2013 betades åter 2014.</p>	●

Mark och vatten (forts)

Mål	Ansvar	Status och kommentar från nämnder och bolag	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Åkermarker med högst produktionsförmåga ska värnas för att trygga jordbruksmarkens värden samt kommunens möjligheter till lokal livsmedelsproduktion. Nuläge: De värdefullaste klasserna som finns i Södertälje är klass 5 och 4 och är även utpekade i översiktsplanen.	Kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, kommunalnämnderna	○ TN/SBN och kommunalnämnderna: I samband med att översiktsplanen följs upp kommer även åkermarken att ingå i arbetet.	○

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Senast 2013 ska en vattenplan som berör allt naturvatten i kommunen vara framtagen	Miljönämnden	Arbete pågår med att ta fram en vattenplan för Södertälje kommun, i samarbete med Nykvarns kommun och med stöd av statligt LOVA-bidrag (lokala vattenvårdssatningar). Det ska vara klart till april 2016.
Färdigställa en VA-plan för kommunen, antagen av kommunfullmäktige senast 2013. VA-planen ska inkludera avloppsvatten, dagvatten och dricksvatten	Telge Nät, miljönämnden, stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, Telge Återvinning	MN: Samhällsbyggnadskontoret ansvarar för slutredigering och framskrivning av VA-planen. Uppdraget är att planen ska antas under hösten 2015. TN, SBN: Enligt planerna ska ett förslag till VA-plan skickas ut på remiss under hösten 2015 och behandlas i KS/KF i början av 2016. Telge Nät: En arbetsgrupp med tjänstemän från Södertälje kommun och Telge Nät har tagit fram förslag till en VA-plan. Kommunen har valt att göra ett omtag och tar nu i samverkan fram ett nytt förslag. TÅ: inget svar
En handlingsplan för kommunens arbete med förorenade områden ska tas fram	Miljönämnden	En kommunal handlingsplan för förorenade områden bör beslutas av kommunfullmäktige och tas fram i samverkan med berörda kontor. De flesta saneringar görs i samband med exploatering. Ansvaret för handlingsplanen bör därför ligga på kommunstyrelsens kontor eller på samhällsbyggnadskontoret. Miljökontoret är tillsynsmyndighet och ska självklart bidra med kompetens i samband med att handlingsplanen tas fram. Vissa utredningar och underlag finns framtagna för en kommande handlingsplan.
Ett naturreservat längs Moraåns dalgång ska bildas.	Miljönämnden	Bildat 2013. Invigt under 2014.
Senast 2016 ska kommunens samtliga skyddade stränder vara inventerade	Miljönämnden	Det är oklart för miljökontoret vad åtgärdsförslaget innebär. Vi har frågat efter tolkningar men det har inte kommit fram någon förklaring. Vad menas med "skyddade"? Alla stränder är skyddade genom strandskyddsbestämmelser. Var avsikten att det skulle stå "skyddsvärda"? Skyddsvärda kuststräckor har inventerats.
Senast 2013 ska rutiner finnas för hur kunskaps- och planeringsunderlag inom natur- och kulturmiljö används vid all fysisk planering	Stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden	SBN: Rutiner finns som innebär att stadsantikvarie, stadsmiljö, park och skog samt representant från miljökontoret kallas till varje startmöte om en detaljplan som berör natur- och kulturområden.
Aktiviteter ska årligen genomföras för att uppmuntra medborgarna att vistas i naturen	Miljönämnden, tekniska nämnden, utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, arbetslivsnämnden	Under 2014 har miljökontoret gjort 12 naturguidningar för olika målgrupper. Det har handlat om svampguidningar, jätteträdsmiljöer och vårfloa, uteslöjd, SFI-guidning, invigning av Moraåns naturreservat, öppet hus på Naturskolan under "Smaka Framtiden"-veckan med mera. Flera naturreservat har gjorts mer tillgängliga och attraktiva med trappor, stättor, skyltning, rastbänkar, eldplatser med mera. Naturen och guidningar har marknadsförts via hemsidan, sociala medier och lokaltidningar. TN: Arbetet pågår kontinuerligt med att röja stigar, glesa ut skog och sköta naturen för att göra den mer tillgänglig och attraktiv. UN: Utifrån läroplan för utbildningsnämndens skolformer genomförs aktiviteter inom kursplanerna som aktiviteter inom området. KoF: Löpande under året genomförs samarbeten med kommunens föreningar och många föreningar med utomhusverksamhet erhåller föreningsbidrag. Anläggningsenheten har genomfört flera satsningar för att ge bättre förutsättningar, för alla, att vistas i naturen. Bland annat en fortsatt utveckling av Tveta friluftsområde och upprustning av motionsspår. Nämnden bevakar även alla relevanta planer som tas fram av SBK i syfte att bevara områden som används för rekreation. Fritidsgårdarna genomför regelbundet aktiviteter i naturen för unga, bland annat utflykter, paddling och turer med Dollyette. På friluftsmuseet Torekällberget sker naturligt aktiviteter som lockar till vistelse i naturen. ALN: Inom vuxenutbildningen sker följande: Naturvandringar genomförs på SFI, 1/2 dag/ grupp. Lärarna har dessutom fått fortbildning för att kunna genomföra naturvandringar. Sär vux har ett pass varje måndag på Gillberga inom kursen Miljö- och natur. SFA-med-icin har svampexkursion. Grundläggande går en del på Sörmlandsleden.

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Säkerställa att den tätortsnära naturen även gynnar biologisk mångfald och hyser olika naturtyper	Tekniska nämnden, miljö-nämnden, Telge Bostäder, Telge Fastigheter, kommunals-nämnderna	Miljökontoret har en fortsatt dialog med skogsförvaltare på samhällsbyggnadskontoret kring aktuella skogsavverkningar inom kommunens skog. Vi har inventerat naturvärden och lämnat förslag på naturvårdshänsyn. TN/kommundelsnämnderna: I den aktiva skötseln av naturen görs insatserna varierat för att gynna mångfalden. TB: TB äger och förvaltar inte tätortsnära natur, endast gårds-, parkmark och parkeringar och till dessa anslutande vägar. TF: Arbete pågår. TF ansvarar enbart för kvartersmark.
Södertälje kommun ska underlätta för lokala grupper runt sitt vattendrag som vill delta i och utveckla vattenråd	Miljönämnden	Kommunen har underlättat och stimulerat bildande av vattenråd för kommunens olika områden. Under 2014 har inga nya initiativ om vattenråd kommit fram. Miljökontoret ser vattenråd och deras kontaktpersoner som resurser i vattenplaneringen. Under 2014 skedde till exempel ett samråd med vattenråd och aktörer inom Bränningeåns avrinningsområde för en konkret åtgärdsplan.
Inventering och uppföljning av hävden på ängs- och hagmarker ska ske regelbundet. Samtliga ska vara inventerade år 2016.	Miljönämnden	Miljökontoret gjorde 2013 en ängs- och hagmarksinventering över hela kommunen, en uppföljning på tidigare inventeringar. Trenden har varit stadigt negativ. Resultatet visade att stora arealer värdefulla betesmarker hade fått dålig eller ingen hävd under 2013. Samtidigt hittades nya hagmarksobjekt med värdefull flora. Störst areal med svagt eller inget bete har betesmarkerna inom Tullgarns naturreservat. Där har läget sen förbättrats något, för Tullgarnsnäs betas åter sedan 2014. Det finns fortfarande viktiga betesmarker som har bristande eller ingen hävd.
Vid exploatering och andra större åtgärder i sammanhängande grönområden ska en konsekvensbeskrivning göras för att fastställa hur åtgärderna påverkar grönområdet och de gröna sambanden.	Stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, kommunalsnämnderna	SBN/kommundelsnämnderna: I samband med detaljplanearbetet görs en bedömning om planen kan få en betydande miljöpåverkan. Om så är fallet görs en miljökonsekvensbeskrivning.
Kommunen ska initiera aktiviteter för att öka förståelsen hos företagare angående vad det ekologiska kretsloppssamhället samt begreppet östersjövänlig mat innebär.	Kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, miljönämnden	MN: Under 2014 har miljökontoret inte varit delaktig i sådana aktiviteter riktade specifikt till företagare. Miljökontoret lyfter regelbundet fram synpunkter för ett mer kretsloppsanpassat samhälle. Till exempel försöker vi påverka i yttranden och remissvar så att fler bostadsområden och andra exploateringar utformas med källsorterande VA-system, som gör det möjligt att sluta kretsloppen för näringsämnen. Källsorterande VA-system minskar risken för spridning av föroreningar till åkermark. UNKS: Kostenheten och miljöstrategen har under 2014 drivit EU projektet <i>Diet for a Green Planet</i> som syftar till att öka denna förståelse inom den kommunala organisationen, hos elever/pedagoger/föräldrar/företagare i kommunen samt hos dessa målgrupper i de tre partnerstäderna Mollet del Valles i Spanien, Vomza i Polen samt Moletai i Litauen.

MÅLOMRÅDE:

Energi och klimat

I SÖDERTÄLJE TAR VI VÅRT LOKALA OCH GLOBALA ANSVAR

Detta målområde återfinns i sin helhet klimatstrategi och energiplanen som är en del av miljöprogrammet. Inom detta område täcks framför allt följande nationella miljömål in: begränsad klimatpåverkan och frisk luft.

Övergripande växthusgasmål	Kommentar miljöstrateg
De totala utsläppen av växthusgaser inom Södertälje kommuns geografiska yta ska minska med 65 % till år 2020 och 75 % till år 2030 jämfört med 1990 års utsläppsnivå (764 300 ton). 2008 hade utsläppen minskat med 44 % jämfört med 1990.	Ansvaret för att minska växthusgaserna ligger på såväl nationell, regional och lokal myndighetsnivå men även på individnivå. En sammanvägande målstatus är därför inte aktuell för detta övergripande mål. Utsläppen fortsätter att öka och mellan åren 2011 till 2012 har utsläppen ökat med ytterligare 5 800 ton. Från 444 400 ton till 450 200 ton växthusgaser. Arbetet pågår men inte i tillräckligt stor omfattning för att minska växthusgasutsläppen. I dessa siffror ingår inte heller konsumtion av importerade varor vilket innebär att utsläppen i själva verket är högre.

Ett hållbart och säkert energisystem

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Definiera vad ett hållbart och säkert energisystem är för Södertälje	Kommunstyrelsen, Telge Nät, Telge Fastigheter, Telge Bostäder, Telge Hovsjö, tekniska nämnden och stadsbyggnadsnämnden	TN/SBN: Detta delmål är det kommunstyrelsen som ska ta initiativet till, d.v.s. miljöstrategerna. TB: TB ska där så är möjligt välja fossilkol-dioxidfri energi. Bolaget köper el från vind och vatten. Målet är att årligen minska förbrukningen med två procent jämfört med 2007. Målet är en utmaning då de besparingsåtgärder som ger bäst effekt innebar stora investeringar vilket inte är möjligt då kommunens investeringar begränsas och prioriteras så att den planerade takten inte kan hållas. Telge Nät: ● KS, Miljöstrategi: inte prioriterat 2014 ●	● Målet har inte prioriterats under 2014. Frågorna är mycket komplexa och kräver utomstående expertis, vilket i sin tur kräver ekonomiska resurser som inte finns idag.

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Anordna en workshop för politiker och tjänstemän som en start på arbetet att definiera vad ett hållbart och säkert energisystem är.	Kommunstyrelsen och Telge Nät	Telge Nät: ● KS: Målet har inte prioriterats under 2014. Se kommentar på målet här ovan.
Analysera effekten av suboptimeringar i fjärrvärmesystemet och utreda nya användningsområden för fjärrvärmesystemet.	Kommunstyrelsen, Telge AB och Telge Nät	Telge AB: Se svar från Telge Nät. Telge Nät: ● Utredning har skett för absorptionskyla (FV driven kyla). I dagsläget var lösningen lite för dyr! Men en ny sommartaxa från Söderenergi kan göra den här typen av kylslösning lönsam.
Samarbetet mellan Telge Nät och företagen AstraZeneca, Scania, Lantmännen Cerealia ska fortsätta i energisystemfrågor.	Telge Nät	Samarbetet fortsätter som tidigare mellan Cerealia och Telge Nät. Där pågår arbete att övergå till bättre bränslen.

Fossilbränslefri kommunal organisation 2020

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
En plan för hur den kommunala organisationen ska bli fossilbränslefri ska tas fram. Inom detta arbete ingår att planera för hur fossila bränslen ska fasas ut till förmån för förnybara bränslen och drivmedel samt se över fordonsflottan.	Kommunstyrelsen, tekniska nämnden och Telge AB	Telge AB: Arbete pågår med att ta fram Riktlinjer för fordon och bränslen – ett samarbete mellan kommun och Telgekoncernen. Det är målsatt att Telgekoncernens bolag under 2015 ska ta fram en handlingsplan för att bli fossilfria till 2020. TN: Nämnden har beslutat att riktlinjer för fordon och drivmedel och en ny bilpolicy som ska styra bilinköp och bränsle ska tas fram. Arbete pågår och en policy bedöms kunna antas under hösten 2015. KS, Miljöstrategi: Målet har varit prioriterat 2014 och genomförs enligt plan. Miljöstrategerna har varit med i arbetet med att ta fram nya riktlinjer för fordon och drivmedel.	● Nuläget visar att det främst är inom området fordon som utmaningarna för målet finns. Inom uppvärmning av fastigheter ser målet ut att kunna nås till 2020.

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar
Föra en diskussion med de övriga ägarkommunerna till Söderenergi om att fasa ut torven.	Kommunstyrelsen	Genomfört. I ägardirektiven står nu att Söderenergi ska se över möjligheterna till att fasa ut torven.
Ta fram en handlingsplan för konvertering av bostadshus med eldningsolja	Telge Bostäder	Oljepannor har de senaste åren fasats ut och det återstår nu endast en oljepanna på Kullmansgatan 5 i Södertälje som förser tre lägenheter. Detta hus har stått tomt under några år i väntan på beslut om renovering och byte av värmekälla.
När det är möjligt ställa krav på förnybara bränslen i upphandling av entreprenörer, skolskjuts, färdtjänst samt leverantörer till kommunens verksamheter	Kommunstyrelsen och Telge AB	Telge AB: (Krav TI istället för Telge AB) KS, Miljöstrategi: Målet är prioriterat i organisationen i arbetet med att bli en fossilbränslefri organisation. Omfattas av de nya riktlinjerna för fordon och drivmedel. Kommunen/Telge inköp har handlat upp HVO som är ett 100 % förnyelsebart biodiesel.

Fossilbränslefri kommun 2030

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Utsläppen av koldioxid från eldningsolja för uppvärmning av bostäder ska minska med 95 procent till 2016 i jämförelse med 2009. År 2009 var koldioxidutsläppen 1 096 ton. Om målet uppnås minskar utsläppen med 1 011 ton koldioxid.	Kommunstyrelsen i samarbete med Energi- och klimatrådgivningen	● KS: Miljöstrategen har skickat infomaterial till de fastigheter som fortfarande värms upp med olja. Den kommunala energi- och klimatrådgivningen tar emot samtal och ger opartisk och kostnadsfri råd till de som vill konvertera från olja. Utsläppen av koldioxid från eldningsolja för uppvärmning var år 2012 630 ton. En minskning med 454 ton sedan år 2011 och en minskning med 43 % sedan 2009. (källa: SCB)	● Delmålet har potential att uppnås om den kraftiga minskningen fortsätter. De samtal som kommer till kommunens energi- och klimatrådgivning vittnar om att många privatpersoner vill ha råd om alternativa former till oljepanna.
Utsläppen av fossila bränslen från transporter ska minska med 2 procent per år och invånare till 2016 (enligt prognos 92 525 invånare) i jämförelse med 2009. Utsläppen från transporter var 2009: 177 483 ton koldioxid.	Kommunstyrelsen genom Energi- och klimatrådgivningen, stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden	KS, miljöstrategi: Utsläppen var 168 700 ton koldioxid år 2012, vilket innebär en minskning med 4,6 % jämfört med 2011 eller en minskning med 6,5 % per invånare (Källa: RUS)	● Målet med en minskning på 2 % per invånare uppfylls för 2014. (Detta mål är ett övergripande mål som följs upp av KS, d.v.s. miljöstrategerna. Målet är till för att få en fingervisning om utsläppen av fossila bränslen ökar eller minskar i kommunen. De som står som ansvariga kan i viss mån påverka detta men de behöver inte kommentera delmålet).
Andelen bussar i kollektivtrafiken som övergår till förnybara bränslen ska öka. 2011 var andelen 33 procent	Tekniska nämnden	TN: Frågan om förnybara bränslen tas upp i de regelbundna samtal som Sbk har med SL. 2014 körde 31 fordon på etanol vilket innebär att andelen är 34 %.	●

Fossilbränslefri kommun 2030 (forts)

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Infrastruktur för laddning av elfordon ska byggas ut på strategiskt valda platser i kommunen. En laddstolpe har installerats vid Telgekoncernens huvudkontor	Tekniska nämnden och Telge AB	Telge AB: En projektgrupp (från koncernen och kommunen) har utvärderat vilka stolpar som ska användas samt satt upp 7 laddstolpar i ett försök. Utvärdering är inte gjord och därmed inte heller en plan för fortsatt utbyggnad. Telge Bostäder har i samband med nyproduktion av bostäder i kvarteret Lampan byggt tio laddstolpar för elbilar, fem i garaget och fem på parkeringen. TN: Sju nya laddstolpar för elbilar – en på Bangatan 34, vid OKQ8 – en vid Östertälje station, – en i Järna vid Hagagatan/Storg – en vid Holmfastv31, – en vid Telges kontor – två vid Stadshusets parkering. Laddstolparna är ett samarbete mellan Södertälje kommun och Telge Energi, som levererar den miljövänliga elen.	● Genomförandet med laddstolpar är ett mycket viktigt steg för att nå de övergripande målen om fossilbränslefri organisation 2020 och fossilbränslefri kommun 2030. Projektets kostnader och fortsatta utveckling ska utvärderas.

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar
Förtäta med bostäder och arbetsplatser i de stadsstråk som finns i Södertälje översiktsplan	Stadsbyggnadsnämnden och kommunalnämnderna	SBN/KDN: Riktlinjerna i översiktsplanen används i allt planarbete och planen ska följas upp varje år.
Större områden med nybyggnation, omfattande mer än 50 bostäder eller mer än 100 arbetsplatser, bör inom rimlig tid ha god tillgänglighet till kollektivtrafik	Stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och kommunalnämnderna	SBN/KDN: Riktlinjerna i översiktsplanen används i allt planarbete och planen ska följas upp varje år.
Användningen av olja för tillverkningsprocesser i industri ska kartläggas.	Kommunstyrelsen genom Energi- och klimatråd-givningen	Inte prioriterat under 2014.
Kommunen ska verka för att gods-transporterna blir effektivare och miljövänligare genom ett förbättrat samarbete mellan kommunen, staten och näringslivet.	Stadsbyggnadsnämnden	KS, miljöstrategi: Kommunen har under 2004 tillsammans med övriga Södertörnskommuner, upphandlat en gemensam varudistribution av varor som körs till kommunernas verksamheter. Under 2015 kommer distributionen börja samordnas med syfte att skapa färre transporter vilket ska ge positiv klimateffekt och trafikmiljö i kommunerna.
Verka för att drivmedelsstationer i kommunen etablerar pumpar med förnybara bränslen.	Tekniska nämnden	Kan få stor betydelse i ett framtida logistikcentrum i Almnäs.
Verka för att byggherrarna inom Södertälje stadskärnas programområde finansierar en bilpools-etablering med miljöbilar.	Tekniska nämnden	I Riktlinjer för hållbart byggande vid tillkommande exploatering i stadskärnan enligt programmet 2009–2029 står att: Om exploatören förbinder sig att ansluta minst en person per hushåll till en befintlig bilpool i staden under minst tre år reduceras kravet på bilplatser med 5 % av det totala antalet bilplatser för hushåll. Anslutningen ska gälla medlemsavgift och den fasta månadsavgiften från och med inflyttningsdatum. Exploatören förbinder sig även att profilera fördelarna med bilpool och lämna information om tillvägagångssätten för hur bilpoolen används.
Verka för att en bilpool med miljöbilar etableras i Järna kommun.	Kommunstyrelsen genom Energi- och klimatråd-givningen	Inte prioriterat 2014.
Underhålla och snöröja gång- och cykelvägar för att få god framkomlighet året om.	Tekniska nämnden	Genomfört sedan vintern 2012–2013.
Genomföra bättre trafikmätningar för olika trafikantslag: gång, cykel, kollektivtrafik och personbilar för att kunna få ett komplett underlag på om dessa trafikantslag ökar eller minskar.	Tekniska nämnden	SLLs trafikförvaltning genomför mätningarna inom kollektivtrafiken. Sbk har infört en fast mätpunkt av cykeltrafiken på Mälärbron. Mätning av motorfordonens antal/hastigheter görs med ambulerande mätinstrument vid ett antal punkter och vid behov/efterfrågan på speciella platser.

Energieffektivare kommunal organisation

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
<p>Energieffektivisera i den kommunala organisationen med 2 procent per år i bebyggelse, transporter, gatubelysning och idrottsanläggningar till 2016. Energiförbrukningen 2012 på dessa områden samlas in från den kommunala organisationen.</p>	<p>Kommunstyrelsen, nämnder och bolag som har transporter samt Telge Fastigheter, Telge Bostäder, Telge Hovsjö, tekniska nämnden och kultur- och fritidsnämnden.</p>	<p>KS, Miljöstrategi: Målet är prioriterat 2014 och genomförs enligt plan. TN: gatubelysning: Minskning från 2013-12-31 (503kWh/ljuspkt) till 2014-12-31 (469 kWh/ljuspkt) ger 34kWh/ljuspkt, d.v.s. 6,75%. TB: 8 % minskning mot föregående år inom transporter. Bensen står för den största minskningen. 2% årlig minskning av energianvändning. 2007 är basår och energin som används till uppvärmning normalårskorrigeras. TH: Under 2014 har energibesparingsåtgärderna varit byte till ledlampsbelysning i 17 trapphus. Även 135 entrébelysningar har bytts ut till ledlampor. Under året har utbyte av armaturer till ledlampsbelysning även påbörjats i 4 garage vilket kommer att färdigställas under Q1 2015. Vid kommande ombyggnationer kommer ventilationen att bytas ut inom flerbostadsfastigheterna. Ventilation med värmeåtervinning kommer att installeras. I samtliga lägenheter ska vattenbesparande åtgärder utföras. Även tätning av fönster och dörrar kommer att utföras. TF: Vi arbetar och målsätter efter koncernens energi och miljömål som är; "minska CO2 utsläppen med 2 % år fram till 2020 med 2006 som basår". När det gäller energi för uppvärmning så normalårskorrigeras dessa värden för att kunna jämföras över tid och vi följer det på kWh/m²/Atemp. Telge Nät: för transporter. Uppföljning via klimatrapporteringen. TÅ: för transporter. Inom insamlingsverksamheten har drivmedelsförbrukning minskat. Inom behandlingsavdelningen är drivmedelsförbrukningen den samma trots utökad hantering av material. Södertälje Hamn: Sedan år 2013 så ligger Södertälje Hamns energieffektivisering bättre till än riktvärdet. KoF: Energiförbrukningen för nämndens fastigheter ingår i hyran och samtliga fastigheter hyrs av Telge Fastigheter. Därmed är möjligheten att följa upp och påverka förbrukningen begränsad. I den mån det går arbetar alla enheter med att minimera sin energiförbrukning. Vid nyinvestering och utbyte av t.ex. arenabelysning och belysning av motionsspår väljs energisnåla alternativ.</p>	<p>● Följs även upp till energimyndigheten inom energieffektiviseringsstödet. Miljöstrategi: Ett projekt är påbörjat tillsammans med Telge fastigheter under 2014 för att stötta det konkreta arbetet med energieffektivisering i verksamheterna. Som steg ett introduceras en ny standard för källsortering på alla skolor och förskolor. Utbildning av personal om miljö/hållbarhet genomförs. Projektet genomförs inom målet att alla skolor och förskolor ska certifieras enligt Grön Flagg. Arbetet kommer även att omfatta stöd hur elever och personal kan minska energianvändningen genom olika beteendeförändringar.</p>

Energieffektivare kommunal organisation (forts)

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Nya kommunala fastigheter och bostäders energiprestanda ska ligga 30 procent under BBR:s , Boverkets byggreglers krav.	Utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, äldreomsorgsnämnden samt Telge Fastigheter, Telge Bostäder och Telge Hovsjö	ÅON: Inget byggt 2014. TB: I enlighet med Telges Miljöprogram för byggande och fastighetsförvaltning ligger energiprestandan för nyproduktion minst 30 % lägre än BBRs krav. TH: Inte aktuellt då inga nybyggnationer har skett under året. De nya lägenheterna skapas i befintliga fastigheter. TF: Vid nybyggnation så har vi som lägsta krav i projekteringen 30 % under BBRs energikrav. Vårt mål är Green Building standard, vilket är 25 % lägre än BBR. Vi projekterar för 30 % under BBR standard, för att ha marginaler. När det gäller befintliga fastigheter så skulle det krävas enorma investeringar för att uppnå samma energiprestanda som för de nya fastigheterna. Men vi har ändå detta som mål vid vissa större ombyggnader när det är möjligt. UN: Nya förskolor och skolor har anpassat energiprestanda enligt målet. KoF: Nämnden förutsätter att Telge Fastigheter vid nyproduktion följer uppsatta regler.	●
Ta fram en handlingsplan för Grön-IT som baseras på Grön-IT index.	Kommunstyrelsen	KS, Miljöstrategi: Arbetet att effektivisera IT-området pågår och diskussioner förs med olika leverantörer för att minska energianvändning och kostnader.	● Trots att ingen handlingsplan är framtagen pågår ett aktivt arbete för att se över möjligheterna att såväl energieffektivisera som att mäta besparingarna.

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Kommunala fastigheter med mycket hög energianvändning ska kartläggas och följas upp.	Telge Fastigheter, Telge Bostäder och Telge Hovsjö	TB: Fastigheter med hög och/eller ökad energianvändning följs upp varje månad på driftmöten med Telge Nät och handlingsplaner tas fram. Även veckovisa möten mellan teknikavdelningen och förvaltare där möjliga energitjuvar kartläggs. TH: har sett över ventilationsanläggningarna i samtliga flerbostadshus under 2014. En handlingsplan ska tas fram 2015 för att detaljplanera energieffektiviseringsarbetet tillsammans med entreprenör 2016. TF: följer och analyserar samtliga TF:s fastigheters energianvändning per fastighet. I vårt nya driftavtal arbetar vi tillsammans med vår driftentreprenör med att varje år plocka ut 10st fastigheter som har hög energianvändning. Dessa målsätter vi sedan mot energi och miljömålet fram till 2020.
De fastighetsägande bolagen ska basera investeringar i energikrävande produkter på LCC-kalkyler.	Telge Fastigheter, Telge Bostäder och Telge Hovsjö	TB: I enlighet med Telges Miljöprogram för byggande och fastighetsförvaltning görs LCC-beräkning vid upphandling av energikrävande produkter. TH: Ej påbörjat under 2014. TF: genomfört
Ta fram en handlingsplan för konvertering av bostadshus med direktverkande el som uppvärmning.	Telge Bostäder och Telge Hovsjö	TB: Uppvärmning av Telge Bostäders bestånd sker i huvudsak med fjärrvärme. Det finns dock ett antal fastigheter som värms med direktverkande el. Det är alla lägenheter som hyrs ut med kallhyra, vilket gör att det inte finns något ekonomiskt incitament för en konvertering till fjärrvärme. Vissa fastigheter kommer att ingå i utredningen om utökad installation av solenergi som beskrivs under målområde Förnybar energiproduktion. TH: Ej påbörjad på grund av osäkerhet vid ev försäljning av radhus.
Energiutmaning mellan den kommunala förvaltningens, Stadshuset och Telgekoncernens kontorsbyggnad.	Kommunstyrelsen och Telge Fastigheter	TF: Bägge dessa fastigheter ligger med i analysen av samtliga våra fastigheters energianvändning. KS, Miljöstrategi: Energiutmaning är inte längre prioriterad. Fokus ligger på arbete med konkreta energieffektiviseringar.
Arbetet med bilpooler inom den kommunala organisationen ska fortsätta i syfte att energieffektivisera transporter, minska antalet fordon samt erbjuda invånare tillträde till personbilarna kvällar och helger.	Tekniska nämnden och Telge AB	TN: Sunfleet driver två bilpooler i Södertälje; en i stadshuset och en på Telges huvudkontor. Dialog förs med Sunfleet ang fossilbränslefria fordon. Telge AB: Särskilda insatser för att fortsätta utbyggnaden av bilpooler har inte genomförts då det inte finns avsatta medel. Det finns en etablerad bilpool från Sunfleet med två bilar tillgängliga dagtid på Telges huvudkontor. Bilarna är tillgängliga för privatpersoner på kvällar och helger.

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Möjliggör i Boka-systemet att mätarställningen på den kommunala organisationens fordon kan rapporteras in i början och slutet av året tillsammans med hysesavin för fordonet.	Tekniska nämnden	TN: Pågår men ej klart p.g.a. systemkrångel och dålig inrapportering av bilanvändarna.
Effektivisera transporter till kommunala verksamheter genom färre, bättre planerade och samordnade leveranser.	Kommunstyrelsen och Telge Inköp	TI: Arbete pågår men piloten i Huddinge och Tyresö är ännu ej påbörjad. Södertälje kommun kliver på när piloten är genomförd och utvärderad samt att det inte blir några olägenheter för verksamheten. KS: Kommunstrateg är med i projektgruppen.
Starta ett pilotprojekt med cykelpooler i kommunal regi vid stadshuset, Telgekongernens huvudkontor och Holmfastvägen.	Kommunstyrelsen	KS, Miljöstrategi: Stadshuset har en mindre cykelpool som kan utvecklas och marknadsföras. Detta kommer att ingå i översynen av kommunens riktlinjer för tjänsteresor.
Undersöka möjligheten att ersätta personbilsresor med gång, cykel, elmoped eller kollektivtrafik inom den kommunala organisationen.	Kommunstyrelsen	KS, Miljöstrategi: En översyn av kommunens riktlinjer för tjänsteresor, användandet av bilpoolen samt medarbetarnas parkering kommer att genomföras under 2015.
Utbilda delar av den kommunala organisations personal i virtuella mötesformer, eco-driving och sambandet mellan beteende, energibesparing och klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen och Telge AB	Telge AB: I koncernen går alla nyanställda en grundläggande miljö och arbetsmiljöutbildning som bland annat berör sambandet mellan beteende, energibesparing och klimatpåverkan. I övrigt har inga särskilda utbildningsinsatser genomförts då det inte finns avsatta medel och personella resurser. KS, Miljöstrategi: Frågan är delvis lyft genom översynen av kommunens riktlinjer för tjänsteresor, användandet av bilpoolen m.m. Kommunen har i tidigare kartläggningar (Cero från 2012) visat att organisationen kan spara mycket pengar och utsläpp om frågan om tjänsteresor och arbetsresor lyfts.
Skapa ett system för uppföljning av personalens resor.	Kommunstyrelsen	KS, Miljöstrategi: Se svar ovan.
Se över möjligheten att införa bonussystem för de förare inom den kommunala organisationen som kör drivmedelssnålt.	Kommunstyrelsen	KS, Miljöstrategi: Fokus under 2014 har varit på framtagandet av nya riktlinjer för fordon och drivmedel och där denna åtgärd kan komma att ingå utifrån specifika insatser. Sbk/Driftenheten har tidigare genomfört utbildning i ecodriving med detta har tyvärr inte lett till besparingar i körsätt och drivmedelsförbrukning. Målet om ev belöning hänger ihop med målet att följa upp personalens resor mer systematiskt.
Ev övriga åtgärder som genomförts:		

Energieffektivare kommun

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Energianvändningen i kommunen ska minska med en procent per invånare och år. Energianvändningen var 33 235 kWh per invånare 2009.	Kommunstyrelsen genom Energi- och klimatrådgivningen, tekniska nämnden och stadsbyggnadsnämnden.	KS, Miljöstrategi: Energianvändningen har minskat från 33 883 kWh per invånare och år 2011 till 32 960 kWh/invånare år 2012 vilket innebär en minskning med 2,7 % per invånare. Källa: SCB.	● Målet uppfylls för 2014. Användningen har minskat varje år sedan 2009 med mer än målsättningen och kommunen arbetar kontinuerligt med detta där rådighet finns; inom klimat- och energirådgivning, genom exploateringsavtal m.m. (Detta mål är ett övergripande mål som ska följas upp av kommunstyrelsen, d.v.s. miljöstrategerna. Målet är till för att få en fingervisning om, energianvändningen ökar eller minskar i kommunen. De som står som ansvariga kan i viss mån påverka detta men de behöver inte kommentera delmålet.)
Körsträckorna per person i kommunen ska minska med 5 mil per år. År 2010 var körsträckorna per person 574 mil.	Kommunstyrelsen genom Energi- och klimatrådgivningen.	KS, miljöstrategi: 580 mil per person år 2012, d.v.s. en ökning med 6 mil per person. (Källa: SCB) Kommunens kostnadsfria och opartiska energi- och klimatrådgivning tar alltid upp frågan om transporter (samåkning, bilpooler etc) vid företags- och bostadsrättsföreningsbesök.	●
Alla byggnader som byggs i kommunen ska ligga under Boverkets Byggreglers krav på specifik energianvändning.	Tekniska nämnden	I Riktlinjer för hållbart byggande vid exploatering i stadskärnan enligt programmet för Södertälje stadskärna 2009–2029 ställs krav på detta. För att kraven på byggnaden ska vara neutrala till val av energisystem för uppvärmning, ställs utöver krav på maximal årsenergi även krav på byggnadens klimatskal i form av maximalt värmeeffektbehov (värmeförlust). Den specifika energianvändningen ska vara högst 70 kWh/m ² och värmeförlusteffekten högst 20 W/m ² Atemp.	●

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Fjärrkylsystemet/kapaciteten ska byggas ut för att klara dagens kylbehov inom fjärrkyleområdet.	Telge Nät	Utredning och tester visar att vi inte kan leverera enligt befintliga avtal. Under 2015 kommer vi bl.a. jobba aktivt med genomsyn av undercentraler, utreda möjligheterna att höja trycket på delar av ledningen och effektivisering av kylmaskiner på Kringlan.
Expansion av fjärrkyleområdet ska utredas framförallt inom de östra delarna av kommunen.	Telge Nät	Kunden som skulle vara basen i kylan på östra sidan har tackat nej och fortsatt försäljning ligger på is.
Minska nätförlusterna i el- och fjärrvärmenäten.	Telge Nät	Vi jobbar aktivt för att sänka returtempen.
Där kommunen äger marken ska kommunen reglera i exploateringsavtal om uppvärmningsform om så är möjligt.	Tekniska nämnden	I Riktlinjer för hållbart byggande vid tillkommande exploatering i stadskärnan enligt programmet för Södertälje stadskärna 2009–2029 ställs krav på detta. Energikälla till uppvärmning och tappvarmvatten ska i första hand vara fjärrvärme om inte ett mer energisnålt och miljövänligt alternativ kan presenteras.
Energieffektiva hus främjas i planering och bygglösgivning, både i befintlig och i ny bebyggelse.	Stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden.	TN/SBN: I stadskärnan görs detta i och med Riktlinjer för hållbart byggande vid tillkommande exploatering i stadskärnan enligt programmet för Södertälje stadskärna 2009–2029. Många byggherrar arbetar redan idag med något vedertaget kvalitets- och miljöcertifieringssystem där parametern energieffektivitet är en del.

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Byta ut kvicksilverlampor till energi-effektivare armaturer/lampor.	Tekniska nämnden	Samtliga kvicksilverlampor utbyta till ledlampor år 2015.
Dimmersystem ska utredas och ett försöksområde ska testas för framtida installationer i kommunens gatubelysningsnät.	Tekniska nämnden	Ledlampor ger en större effektivitetsvinst än dimmersystem och finansiering saknas för att installera båda systemen.
Sammanställ goda exempel på energieffektiv samhällsplanering från andra kommuner, nationellt och internationellt.	Kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden	KS: Miljöstrategerna bevakar goda exempel genom t.ex. nätverket Klimatkommunerna och Södertörnssamarbetet.
Energi- och klimatrådgivningens verksamhetsplan ska fastställas och genomföras.	Kommunstyrelsen och Energi- och klimatrådgivningen	Genomfört. Ex på aktiviteter är: företagsbesök, uppföljningar av tidigare besök hos bostadsrättsföreningar, seminarier och föreläsningar (t.ex. om solenergi) för villaägare samt klimat/energi/miljöteater för elever och pedagoger.
Anordna en Energidag per år enligt Borgmästaravtalet.	Kommunstyrelsen	Kommunen har genomfört detta vart annat år vilket innebär att nästa tillfälle blir i maj 2015 då kommunen i samarbete med t.ex. Botkyrka kommun anordnar solseminarier för företag och allmänhet.

Förnybar energiproduktion

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Andelen matavfall i hushållens restpåse ska minska. 2011 var andelen matavfall 30 %.	Telge Återvinning	● Under 2014 har inga plockanalyser gjorts, nästa plockanalys är planerad under 2015. Efter våra plockanalyser 2013 har vi tagit fram en ny rutin för få jämförbara och kvalitets-säkrad data i våra plockanalyser.	●
Förnybar energi från sol och vind som produceras inom den kommunala organisationens verksamheter ska öka. Solvärme ska installeras utanför fjärrvärmenätet. Andelen småskalig förnybar energi från sol var 2009 mindre än 1 MWh och från vind 100 MWh.	Telge Nät, Telge Fastigheter, Telge Bostäder och Telge Hovsjö	<p>TB: ● Uppvärmning med solenergi/bergvärme finns sedan tidigare i två fastigheter utanför fjärrvärmenätverket. Under året har beslut tagits om installation av solceller på nyproduktionen Lampan, vilken då blir Telge Bostäders första solcellsanläggning. Uppföljning och beslut om ytterligare solcellsanläggningar sker sedan.</p> <p>TH: ○ Aktuell vid nyproduktion, dock planeras ingen nyproduktion under perioden.</p> <p>TF: ● Vi kommer att under 2015 installera en solcellsanläggning på Telges huvudkontor (beräknad årsproduktion 111MWh). Vi ser även över möjligheterna att installera en liknande anläggning på ytterligare en fastighet.</p> <p>Telge Nät: ●</p>	●
Solcellsförstudien som Södertälje kommun ingår i ska resultera i minst ett projekt.	Kommunstyrelsen och Telge Nät	KS: Ett exempel på ett projekt inom solenergi som genomförts under 2014 är installationen av en solcellsanläggning på Blombäckskolan. Miljöstrategen har genom energi- och klimatrådgivningen deltagit i diskussioner med övriga kommuner i Stockholms län kring en solkarta för samtliga tak i kommunen. Detta skulle vara ett verktyg för att underlätta för fastighetsägare att ta beslut om möjligheten och potentialen att satsa på solenergi. Telge Energi har i början av 2015 påbörjat att se över möjligheten för en solkarta och från kommunen kommer miljöstrateg samt en representant från samhällsbyggnadskontoret att vara delaktig i processen.	●
Utreda möjligheten att en biogasanläggning i kommunal och/eller privat regi för produktion av fordonsgas anläggs i kommunen. I samband med detta kartlägga potentialen för biogassubstrat i närområdet.	Kommunstyrelsen och Telge Återvinning	TÅ: ● En substratkartläggning gjordes av Swedish Biogas 2010-09-01. I samband med detta gjordes en investeringskalkyl. Telge AB tog sedan beslutet att inte investera. Frågan har inte varit aktuell sedan dess. Flera andra bolag i Stockholmsområdet utredde för närvarande byggnation av biogasanläggningar. KS: -	● Målet får anses vara uppfyllt då TÅ redan genomfört en kartläggning och inte sett någon investeringsmöjlighet samt att andra bolag ser över möjligheten.

Förnybar energiproduktion (forts)

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Ge i uppdrag till samhällsbyggnadskontoret att ta fram ett tillägg till översiktsplanen om vindkraft.	Stadsbyggnadsnämnden	Intresset från företag som bygger ut vindkraft har inte visat intresse för Södertäljeområdet. Sbk har inte arbetet med frågan om vindkraft i Södertälje kommun eftersom frågan inte är aktuell.
Genomföra riktade informationsinsatser till olika målgrupper om matavfallssortering.	Telge Återvinning	Ny broschyr "Så funkar det" har tagits fram för nyinflyttade. Två informationsfilmer har tagits fram för att visa hur matavfall tillvaratas.
Föra en dialog med LRF i syfte att öka självförsörjningsgraden av energi inom lantbruket.	Kommunstyrelsen genom Energi- och klimatrådgivningen	Inte prioriterat 2014.
Genomföra en informationsträff per år om produktion och försäljning av småskalig energi med fokus på vind- och solenergi.	Kommunstyrelsen genom Energi- och klimatrådgivningen	Planeringen startad 2014 och kommer att genomföras i maj 2015 tillsammans med Botkyrka kommun, då med fokus på solenergi.

Medveten konsumtion

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
All utrustning som köps in ska ha effektiv energianvändning. Det ställs inte generella krav på detta i upphandlingen.	Kommunstyrelsen och Telge Inköp	Ti: ● KS, Miljöstrategi: Målet beaktas vid upphandlingar enligt Telge inköp.	●
Minst en återbruksverksamhet ska anordnas i kommunal regi. Det fanns inga kommunala återbruksverksamheter 2012.	Telge Återvinning	● Möjlighet att lämna möbler m.m. finns nu på Tvetta och Returen. Möblerna säljs sedan av arbetsmarknadscentrum (Södertälje kommun).	● Genomfört 2013 men detta kan och bör utvidgas. Finns bra exempel att hämta från andra kommuner, t.ex. Hässleholm som utvidgat konceptet återbruk och skapat ett Vintagecenter.
Alla personbilar i den kommunala organisationen ska vara miljöbilar. 2011 var 93 procent av personbilarna i den kommunala organisationen miljöbilar.	Tekniska nämnden	Den nya definitionen (2013) av miljöbil sänker andelen miljöbilar i kommunen till 7 %. TN förvaltar kommunens och kommunkoncernens fordonsflootta om ca 450 bilar. I fordonsfloattan ingår idag 130 etanolbilar och ca 15 gasbilar. En elbil levereras under mars/april till P-verksamheten och där ska den utvärderas under året. Inom Telgekoncernen finns också 3 elhybrider som är en del av de av 10-talet förmånsbilar som fortfarande finns inom Telgekoncernen.	● Ett prioriterat arbete som pågår. I och med den nya nationella miljöbilsdefinitionen samt målet om fossilbränslefri organisation krävs det att kommunen satsar stort på fossilfria fordon.
Den kommunala organisationen ska börja köpa in eldrivna fordon och inköpen av dessa ska sedan successivt öka. 2011 fanns inga eldrivna fordon i den kommunala organisationen.	Kommunstyrelsen, Telge AB och tekniska nämnden	KS, Miljöstrategi: Målet är prioriterat och finns med i de nya riktlinjerna för fordon och drivmedel. Kommunen har ett nytt ramavtal med billeverantör som även omfattar elbilar (personbilar). Laddstolpar är också etablerade på strategiska platser i kommunen för att möjliggöra verksamheter och medborgare att välja elfordon. TN: En elbil beställd som ska provköras under våren. Lågt intresse för elbilar eftersom de fortfarande är mycket dyra. Telge AB: Telge AB är inte ansvariga. Södertälje kommun (Anders Karlsson) är ansvariga och håller i denna fråga. Telgekoncernen använder bilar som kommunen tillhandahåller. Arbetet pågår med att ta fram Riktlinjer för fordon och bränslen – ett samarbete mellan kommun och Telgekoncernen.	● Målet är prioriterat och arbetet pågår. Detta mål är av största vikt för om organisationen ska nå målet om att bli en fossilbränslefri organisation.

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Ny elektronisk utrustning ska köpas in på grundval av förteckningar som Statens energimyndighet tillhandahåller och som innehåller energieffektiva produktspecifikationer.	Kommunstyrelsen och Telge Inköp	TI: Det finns problem med dessa krav, energiåtgång, då det inte blir likabehandling som MSR (miljöstyrningsrådet) talar om. KS, Miljöstrategi: Målet har beaktats vid upphandlingar enligt Telge inköp. Särskilt goda exempel är: Installation av solcellsanläggning på Blombäckskolan. Ytterligare en skola har Green Building certifierats.
När ny elektronisk utrustning köps in ska den ha effektiv energianvändning i alla lägen, även i viloläge.	Kommunstyrelsen och Telge Inköp	TI: IT täcker inte A_G energiåtgång på datorer och projektorer. KS, Miljöstrategi: Målet är särskilt prioriterat enligt stödet för EES och beaktas vid upphandlingar enligt Telge inköp.
Exemplar av elbil, elmoped och elcykel ska finnas till utlåning för provkörning av beställare av fordon.	Kommunstyrelsen och tekniska nämnden	TN: En ny elbil är beställd och levereras under våren. Den ska provköras innan ytterligare köps in. Lågt intresse för elbilar eftersom de fortfarande är mycket dyra. KS, Miljöstrategi: Målet finns med i arbetet att ta fram nya riktlinjer för miljöfordon och drivmedel. En lådcykel som drivs av el är inköpt av miljöstrateg samt EU direkt kontoret. Denna kan vara lämplig att visa upp som gott exempel vid olika tillfällen.
Ev övriga åtgärder som genomförts istället/utöver ovanstående:		-

Kolsänkor

Delmål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Att möjligheten att minska mängden koldioxid i luften genom en medveten skötsel av mark och skog lyfts fram som en viktig åtgärd i klimatarbetet.	Kommunstyrelsen, tekniska nämnden och Telge AB	TN: Sbk:s medvetna och aktiva arbete enligt skogskötselplanen innebär att äldre skog avverkas och ersätts med yngre träd som tar upp mer koldioxid. Telge AB: Telge AB har inte utförare eller uppföljningsansvar i denna fråga. Frågan behöver därför tas bort.	● Kommunens aktiva skötsel av skogen tillsammans med övrigt arbete med parkmark och naturvård är ett pågående arbete med att minska och lagra mängden koldioxid.

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
En kartläggning ska göras över hur mängden koldioxid i luften kan minskas genom skötseln av den kommunala organisationens natur- och parkmark samt åkermark.	Kommunstyrelsen och tekniska nämnden	TN: Någon kartläggning är inte aktuell på kort sikt. Sbk har inte ekonomiska eller kompetensmässiga förutsättningar att genomföra en kartläggning 2015.
En kartläggning ska göras över hur träbyggnader kan netto inlagra koldioxid samt visa på goda exempel på byggnader i trä.	Stadsbyggnadsnämnden	Ingen kartläggning genomförd 2014.
En kartläggning ska göras av möjligheten att använda konceptet med östersjövänlig mat som kolsänka.	Kommunstyrelsen och utbildningsnämnden	KS, Miljöstrategi: Ingen specifik kartläggning har genomförts under 2014 även om den östersjövänliga mat som serveras i de offentliga köken i kommunen i sig bidrar till mindre utsläpp av koldioxid i jämförelse med en kost som baseras på mer kött och mindre fokus på säsonganpassade råvaror.

MÅLOMRÅDE:

Bebyggelse och transporter

VI PLANERAR FÖR ETT LÅNGSIKTIGT HÅLLBART SÖDERTÄLJE

Inom detta område täcks följande nationella miljömål in: begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, god bebyggd miljö, bara naturlig försurning och skyddande ozonskikt.

Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
<p>Utemiljön vid samtliga förskolor och skolgårdar ska på sikt anpassas enligt antaget program för utemiljö. Detta för att trygga barnens miljö och möjlighet till inlärning.</p> <p>Nuläge: Utemiljön varierar idag mellan gårdarna. Kartläggning kommer visa på vad som behöver åtgärdas angående t.ex. bullernivåer.</p>	<p>Utbildningsnämnden, kommunalnämnderna, miljönämnden, Telge Fastigheter</p>	<p>UN: ● En plan med prioritering av åtgärder enligt utemiljöplanen har beslutats. Medel har avsatts i KF/KS-investeringar som möjliggör att genomföra åtgärder enligt planen.</p> <p>TF: Arbete pågår. Ett program för utemiljön vid skolgårdarna är framarbetat; – "Standard och utformning på förskole- och skolgårdar". Detta program ingår i våra projekteringsanvisningar som en naturlig del av ett byggprojekt. Det finns även avsatt budget för renovering & upprustning av befintliga gårdar. Dessa arbeten utförs nu enligt en prioriteringslista.</p> <p>MN: ● Utbildningsnämnden har antagit ett nytt program för utemiljö där man beskriver vilka kriterier som förskole- och skolgårdar ska uppfylla. Sedan har de gjort en prioritering av skolgårdar och valt ut dem som är värst, dessa ska åtgärdas först. Miljökontoret var med när programmet utformades, men inte i prioriteringen eller i fortsatta åtgärder.</p>	●
<p>Gång- och cykelvägarna ska årligen genomgå utbyggnad och upprustning inom och mellan tätorterna samt till andra viktiga besökspunkter. Detta för att bidra till målet att Södertälje ska bli en fossilbränslefri kommun samt uppnå mål om ökad folkhälsa bland medborgarna.</p> <p>Nuläge: År 2011 var gång- och cykelbanorna ca 116 km.</p>	<p>Tekniska nämnden, kommunalnämnderna</p>	<p>TN: Kommunens cykelplan inklusive cykelkarta antogs 2013. Sedan 2013 finns cykelräknare utplacerad vid Mälärbron. Den visar också CO₂-reduktionen när man cyklar. Vid utbyggnad prioriteras "felande länkar" för att binda samman befintliga cykelstråk. Under 2014 byggdes totalt 4,4 km GC-väg i Södertälje varav 2,35 km utmed exploateringsvägar och inom citysamverkan 2,05 km. Exploateringsvägarna var Ritorpsvägen, Prismavägen, Ängsviolen. Ex på övriga vägar är Uthamnsvägen, Sydhamnsvägen, Tvetavägen, Idrottsvägen, Oxbacksleden, Korpuddsvägen, Snickarvägen i Järna m.fl.</p>	● Målet är uppnått för 2014.
<p>Luften i Södertälje stadskärna ska förbättras. Døgnsmedelvärdet av PM₁₀ ska inte överstiga 35 mikrogram per m³ luft mer än 35 ggr per år.</p> <p>Nuläge: Miljökvalitetsnormen (MKN) för PM₁₀ har under de senaste tre åren, förutom 2010, överskridits på Turingegatan. Detta innebär att halten av PM₁₀ per dygn har överskridit 50 mikrogram/m³ luft mer än 35 ggr/år. Beräkningar som utförts av Stockholm och Uppsala läns luftvårdsförbund (LVF) visar på att risk för överskridande av MKN även finns vid Stockholmsvägen, Birkakorset.</p>	<p>Tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljönämnden</p>	<p>MN: ● Värdena har överskridits 5 av de 8 åren som mätning pågått vid Turingegatan. Miljökvalitetsnormen för PM₁₀ överskreds dock inte under 2014. Länsstyrelsen har reviderat sitt åtgärdsprogram 2013 och en del av de åtgärder som nämns är direkt riktade till Södertälje. Tekniska nämnden har fortsatt utreda vilka åtgärder som är mest effektiva och kommer under våren 2015 prova dessa. Miljödepartementet utreder på regeringens uppdrag åtgärder mot höga partikelhalter i tätort och bland annat möjligheten att ta ut skatt på dubbdäck i vissa tätorter. Utredningen ska redovisas senast 31 mars 2015.</p> <p>TN: Arbetet med att få ner partikelhalterna pågår kontinuerligt. Arbetet utgår från Länsstyrelsens åtgärdsprogram. Under 2014 klarades miljökvalitetsnormen vid Södertälje kommuns båda mätstationer. (Turingegatan och Stockholmsvägen). För närvarande pågår en revidering av de bindande åtgärderna i åtgärdsprogrammet. Arbetet hittills pekar på att det kommer att ske förändringar i vilka åtgärder som blir bindande för respektive kommun. Förslaget till nytt åtgärdsprogram är beräknat att gå ut på remiss till sommaren 2015.</p>	● Ett pågående arbete som är stort och komplext och trots att det just nu är tveksamt att målet nås med nuvarande åtgärder så gör kommunen det som krävs.

Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrategi
Kommunen ska vara drivande i att öka den årliga resandelen i kollektivtraffiken. Detta för att bidra till kommunens övergripande mål om kraftigt reducerade växthusgasutsläpp. Nuläge: Av alla resor i kommunen står kollektivtraffiken för 12 %.	Kommunstyrelsen, tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden	TN/SBN: I trafikstrategin för Södertälje kommun finns detta mål med i arbetet. Viktigt att notera är att det även kräver aktivt deltagande av Trafikförvaltningen för ett lyckat resultat.	●
Större områden med nybyggnation, omfattande mer än 50 bostäder eller mer än 100 arbetsplatser, bör inom rimlig tid ha god tillgänglighet till kollektivtrafik.	Kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, kommunalnämnderna	I trafikstrategin för Södertälje kommun finns detta mål med i arbetet. Viktigt att notera är att det även kräver aktivt deltagande av Trafikförvaltningen för ett lyckat resultat.	●

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Utemiljön på skolor och förskolor ska kartläggas utifrån programmet för utemiljö avseende t.ex. buller. En tidsatt handlingsplan med åtgärder och kostnader ska ha inkommit till berörda senast den 31 december 2015.	Utbildningsnämnden, kommunalnämnderna, miljönämnden; Telge Fastigheter	UN: se kommentarer ovan MN: Arbetet med utemiljöprogrammet har börjat. Miljökontoret är nu med i en arbetsgrupp om detta (från februari 2014). TF: Arbete pågår. Inventering av samtliga skolgårdar är utförd. Se även svaret gällande utemiljö på förskole- och skolgårdar.
Senast 2013 ska cykelplanen revideras. Fysisk utveckling av cykelnätet ska framgå lika tydligt som hur intresset för cykling bland medborgarna ska öka. Säkerheten för cyklister och andra trafikanter som berörs av cykelvägar ska beaktas.	Tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden	TN: Cykelplanen reviderades och en ny antogs under 2013. En revidering av cykelkartan från 2012 görs 2015.
Handlingsplan för ett hållbart transportsystem ska tas fram. Handlingsplanen ska innehålla både infrastruktur- och påverkansåtgärder som är tids- och kostnadsuppskattade.	Tekniska nämnden	Inget arbete med arbetsplan har genomförts under 2014 och inget är planerat under 2015. Arbetet med en trafikstrategi är första prioritet.
Kommunen ska tillsammans med SL, Nobina och de större företagen i kommunen samarbeta kring att öka användandet av kollektivtrafik.	Kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden	TN: Kollektivtraffiken har byggts ut med fler avgångar till/från stora arbetsplatser. Sbk träffar de stora arbetsgivarna (inkl kommunen) regelbundet (mars och oktober) för att diskutera behov/insatser.
Utreda förutsättningarna för att använda planeringsverket Grönnytefaktorn för kompensation för hårdgjorda ytor vid nybyggnation.	Stadsbyggnadsnämnden	SBN: I "Riktlinjerna för hållbart byggande vid tillkommande exploatering i stadskärnan enligt programmet för Södertälje stadskärna 2009–2029" (sid 5) finns riktlinjer för grönytor och dagvatten. I övrigt finns det inte några planer på att ta upp grönytefaktorn för tillfället.
En trädplan för plantering av träd i gaturum och tätbebyggelse ska upprättas	Tekniska nämnden	Sbk fokuserar på att genomföra åtgärder på plats snarare än att skapa en plan/program. Under 2014 och 2015 byter kontoret ut träd som mår dåligt och anlägger bra växtbäddar i staden som ger träden goda förutsättningar att leva och växa. Det sker t.ex. i stadskärnoprojektet med förlängning av gågatan och upprustning Stora torget. En trädplan finns med på Sbk:s arbetslista men tid och resurser saknas 2015. Tidigast 2016–2017 kan arbetet med en plan påbörjas.
Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna såväl vad gäller investeringar som påverkansåtgärder för att minska skjutsandet av barn med bil	Kommunstyrelsen, kommunalnämnderna, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, tekniska nämnden, Telge fastigheter	TN: I trafiksäkerhetsarbetet 2015 prioriteras skolvägsprojektet för trafiksäkrare skolvägar och avlämningsplatser vid skolor och förskolor. För att projektet ska verka fullt ut krävs ett samarbete med främst Telge Fastigheter och utbildningsnämnden. Arbetet handlar också om att påverka beteenden hos föräldrar/ barn. UN: Åtgärden kräver finansiering som inte finns på berörda skolnämnder i dagsläget. I budgetsammanhang och vid nybyggnationer får frågan beaktas. TF: Arbete pågår. Inventering av samtliga skolgårdar är utförd. Se även svaret gällande utemiljö på förskole- och skolgårdar. Vid nybyggnad tas stor hänsyn och omgivningarna runt skolor projekteras med hänsyn till detta.
För att minska partikelhalterna och luftföroreningarna i centrala Södertälje ska tekniska nämnden fortsätta att utvärdera de försök* som pågår utefter sträckan Stockholmsvägen–Birkakorset–Turingegatan och implementera fungerande åtgärder i övriga delar av Södertälje kommun.	Tekniska nämnden	Arbetet med att få ner partikelhalterna pågår kontinuerligt. I arbetet används det åtgärdsprogram som Länsstyrelsen har fastställt. Exempel på åtgärder som genomförs och utvärderas är: • Sandupptagning med vakuumsug • Tidigare Sandupptagning tidigare på våren • Dammbindning • Hårdare asfalt • Dubbdäcksutredning

MÅLOMRÅDE:

Konsumtion och beteende

I SÖDERTÄLJE TAR VI VARA PÅ VÅRA RESURSER

Inom detta område täcks följande nationella miljömål in: giftfri miljö, ett rikt odlingslandskap, god bebyggd miljö.

Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Varor som upphandlas inom den kommunala organisationen ska genomgå uppföljning för att säkerställa att fastställd miljöhänsyn tagits i upphandlingsprocessen. Nuläge: 2011 finns ingen uppföljning	Kommunstyrelsen, Telge Inköp	Miljöstrategi: Frågan är prioriterad. Under 2014 ställdes miljökrav på 57 upphandlingar av totalt 68 annonserade upphandlingar. Av upphandlingarna med miljökrav ställdes 10 av dem enligt miljöstyrningsrådets kriterier och 47 st enligt egna miljökrav. TI: Vi ser gärna ett samarbete med kommunstyrelsen kring denna punkt under 2015 för att se hur målet skall utvecklas framåt och tydliggöras för alla nämnder och förvaltningar. Vi gjorde under 2013 en baseline bedömning och har fortsatt mäta den på samma sätt under 2014. På de 107 upphandlingar som annonserats har vi i 85 % av fallen antingen egna eller MSR krav.	●
Andelen av kommunens ekologiska livsmedelsinköp ska årligen öka för att Södertälje fortsatt ska vara en av de 3 främsta kommunerna inom detta område. Nuläge: I maj 2012 är alla kommunägda kök KRAV-certifierade och de ekologiska livsmedlen i hela den kommunala organisationen uppgår till 40,3 %.	Utbildningsnämnden, kommundelsnämnderna	UN/KDN: ● 50,7 % ekologiskt totalt i organisationen år 2014. (2013 var andelen 43,1 % ekologiskt)	● Målet att öka den ekologiska andelen är uppnått för 2014. Södertälje kom på 3:e plats i Ekomatligans ranking 2014 men var 4:e bästa kommun. Även om Södertälje kommun ökat andelen ekologiskt så är konkurrensen hård mellan kommunerna i Sverige där fler och fler nu sätter mål om att 100 % av maten som serveras i de kommunala köken ska vara ekologisk.
Södertälje kommun ska verka för upphandlingssätt som gynnar lokalt odlade och lokalt producerade produkter. Nuläge: Mindre än 1 % av livsmedlen som konsumeras inom den kommunala organisationen produceras i kommunen	Kommunstyrelsen, Telge inköp	TI: ● Närproducerat odlat uppgår till 24 % i stadshusrestaurangen. UN, kostenheten: ● Andelen svenskt kött uppgick 2014 till 69,4 %. Målet kan ännu inte följas upp för kommunen som helhet då det ännu inte finns något färdigutvecklat uppföljningssystem. En definierat på vad som är lokalt, regionalt och nationellt är klar och arbetet med att följa upp detta i ett nytt statistiksystem är påbörjat. Genom EU projektet <i>Diet for a Green Planet</i> har kommunen fått nya erfarenheter och tankar kring att utveckla den lokala odlingen.	● Arbetet fortsätter och i detta ingår även att se hur kommunen bäst kan genomföra detta utifrån lagen om offentlig upphandling (LOU).
Andelen matavfall i restpåsen ska årligen minska. Nuläge: 2011 var andelen matavfall i restpåsen 30 %.	Telge Återvinning, miljönämnden	TÅ: ● Under 2014 har inga plockanalyser gjorts, nästa plockanalys är planerad under 2015. Efter våra plockanalyser 2013 har vi tagit fram en ny rutin för få jämförbara och kvalitetssäkrad data i våra plockanalyser. Under 2014 har vi expanderat antal kunder med hemsortering och fastighetsnära insamling. Resultat från tidigare plockanalyser visar att sorteringen förbättras av dessa åtgärder. MN: Miljökontoret ser knappast några möjligheter att verka för målet, utöver arbetet med avfallsplanen.	●

Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och kommentar miljöstrateg
Södertäljes skolor och förskolor ska arbeta strukturerat med hållbar utveckling ur barns perspektiv. Innan 2016 ska alla Södertäljes skolor och förskolor vara certifierade enligt Grön Flagg eller bedriva likvärdigt arbete. Nuläge: I augusti år 2012 är 16 förskolor och 5 skolor certifierad enligt Grön flagg.	Utbildningsnämnden, kommunalnämnderna	UN och kommunalnämnderna: ● Några förskolor och grundskolor är certifierade enligt grön flagg. Utbildningskontoret har ett uppdrag att ta fram ett förslag på ett kommunövergripande Remidacenter, vilket är en pedagogisk metod att arbeta lära barn att arbeta för ett hållbart samhälle. Vidare genomförs ett källsorteringsprojekt omfattar samtliga förskolor och skolor, kallat Miljönären.	● 16 stycken av de kommunala förskolorna och 3 stycken av grundskolorna är med i Grön Flagg 2014. Detta är en minskning med 2 grundskolor sedan förra året. Samtidigt arbetar skolorna idag mer systematiskt med hållbarhetsarbete inom alla ämnen då detta är ett krav enligt den nya läroplanen.
Södertälje kommun ska vara en ren och snygg kommun där invånarna känner sig trygga. Kommunens betygsindex inom trygghet, renhållning och sophämtning ska vara över kommungenomsnittet. Nuläge: Enligt SCB:s medborgarenkät 2011 är betygsindexet för renhållning, sophämtning och trygghet statistiskt lägre jämfört med genomsnittet för kommunerna i samma storleksklass (fler än 50 000 invånare). År 2011 var antalet 8,04 skräpföremål/10 m ²	Kommunstyrelsen, tekniska nämnden, Telge Återvinning, Telge Bostäder, Telge Fastigheter	TN: Skräpmätning har genomförts 2014. Åtgärder i ett antal tunnlar har genomförts 2014 och även målning, vissa belysningsåtgärder, busk- och slyröjning. Fortsatt arbete med omhändertagande och polisrapportering av dumpningar i bl a naturmark. Fortsätter med vårstädningar för föreningar och tätt samarbete med Telge Tillväxt för diverse åtgärder. TB: TB arbetar fortlöpande med kundenkäter som ställs till 5 000 kunder och som bland annat ger svar på kundernas uppfattning om trygghet, skötsel etc. Bolagets kunder ger oss 2014 godkänt i samtliga avseenden. Telge Bostäder har i samband med nyproduktion av bostäder i kvarteret Lampan byggt tio laddstolpar för elbilar, fem i garaget och fem på parkeringen. TF: ● Arbete pågår. På kvartersmark som TF ansvarar för finns upphandlat avtal om yttre skötsel där renhållningsarbete är en del av arbetsuppgifterna. TÅ: inget svar	● 2014 genomfördes ingen medborgarenkät för Södertälje kommun. Nästa enkät genomförs under 2015 och redovisas i nästa års miljöbokslut.
Mängden inköpt kött, framför allt från konventionellt uppfödda djur, ska minska till förmån för kött från betande djur och andra näringsriktiga livsmedel. Detta för att uppnå målet om reducerade växthusgasutsläpp. Nuläge: Mängden inköpt kött till kommunens verksamheter var år 2011; 139 360 kg. Under första halvåret av 2012 var mängden; 79 397 kg.	Utbildningsnämnden	UN: ● Under 2014 bestod en måltid i skolan av ca 54,2 gram kött per elev. 2013 var denna siffra 64 gram kött. Målet är att komma ner under 50 gram/måltid/inskriven elev. De allmänna rekommendationerna är att en måltid ska bestå till 20 energi% protein, alltså kött/fisk/fågel/baljaväxter. Det är en siffra att förhålla sig till då kommunen ska servera näringsriktiga måltider.	● Att mäta enligt mängd inköpt kött blir missvisande vid ökat elevantal. Jämförande siffra ändras till gram/måltid/inskriven elev.
Minst en återbruksverksamhet ska anordnas i kommunal regi. Nuläge: Det finns inga kommunala återbruksverksamheter idag.	Telge Återvinning	TÅ: ● Möjlighet att lämna möbler m.m. finns nu på Tveta och Returen. Möblerna säljs sedan av arbetsmarknadscentrum (Södertälje kommun).	●

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
Södertälje kommun och Telge koncernen ska tillsammans aktivt arbeta för att öka medborgarnas och företagarnas kunskap och engagemang inom miljöfrågor	Kommunstyrelsen, Telge, kultur- och fritidsnämnden, arbetslivsnämnden	Dotterbolagen arbetar tillsammans med kommunen t.ex. Telge fastigheter, Telge Återvinning och skolan kring sopsortering/återvinning i skolan. Telge AB har inte varit delaktiga i detta arbete. KoF: Nämnden samarbetar med Urbact och Beras. Verksamheten på friluftsmuseet Torekällberget har genom sin form en naturlig påverkan på medborgarnas kunskap om miljöfrågor. Biblioteken har i mindre omfattning genomfört program rörande miljöfrågor. I övrigt pågår inte aktivt arbete med denna fråga i organiserad form och nämnden behöver utveckla sitt arbete inom detta område. KS: Miljöstrategen tillsammans med Telge Fastigheter har under 2014 startat projektet <i>Miljönären</i> som syftar till att undervisa elever i källsortering i och med införandet av en ny standard för detta. Projektet kommer att utökas med att genom utbildning av såväl barn som pedagoger öka kunskaperna om vikten att av spara energi. Miljöstrategen har inom energi- och klimatrådgivningen erbjudit elever i grundskoleåldern en musikteaterföreläsning med temat miljö/energi/klimat

Konsumtion och beteende (forts)

Föreslagna åtgärder	Ansvar	Kommentar från nämnd och bolag
I samverkan med berörda aktörer utreda möjligheter till avfallsminimering och återbruk.	Kommunstyrelsen, tekniska nämnden, Telge Återvinning	TÅ: Möjlighet att lämna möbler m.m. finns nu på Tveta och Returen. Möblerna säljs sedan av arbetsmarknadscentrum (Södertälje kommun). Det finns även möjligheter att lämna kläder till "Myrorna", både på Tveta och på Returen. TN: Kan på sikt vara ett uppdrag för en eventuell ny samordnare av avfallsplanen tillsammans med övriga aktörer.
Kommunen ska vidta åtgärder för att få illegala dumpningsplatser att upphöra och nedskräpningen att minska.	Kommunstyrelsen, tekniska nämnden, Telge Återvinning, Telge Bostäder, Telge Fastigheter	TN: Kontoret har spärrat av drabbade småvägar och lyckats minska antalet dumpningar med en tredjedel. Dumpningar i nybyggnadsområden polisanmälas enligt kontrakt/avtal. TB: Det finns inga illegala dumpningsplatser på mark som ägs av Telge Bostäder. TF: Ej aktuellt. TÅ: Inget svar.
För en effektivare samordning av leveranser ska transporter om möjligt upphandlas separat och avtal ska ses över.	Kommunstyrelsen, Telge Inköp	TI/KS: De delar som skall in i samordnade varutransporter kommer samtliga avtal att innehålla denna klausul. Kommunen har under 2004 tillsammans med övriga Södertörnskommuner, upphandlat en gemensam varudistribution av varor som körs till kommunernas verksamheter. Under 2015 kommer distributionen börja samordnas med syfte att skapa färre transporter vilket ska ge positiv klimateffekt och trafikmiljö i kommunerna.
En nulägesanalys av de miljökrav som ställs vid upphandling ska genomföras. Detta ska påbörjas inom de prioriterade områdena: fordon och transporter, livsmedel och fastigheter.	Kommunstyrelse, Telge Inköp	Miljöstrategi: Arbetet pågår med att ställa miljökrav men ingen nulägesanalys är genomförd.
Mål (i procent) ska sättas för att öka andelen miljökrav som ställs vid upphandlingen. Detta ska påbörjas inom de prioriterade områdena: fordon och transporter, livsmedel och fastigheter.	Kommunstyrelsen, Telge Inköp	TI: Fastigheter: Inom byggupphandlingar ställer vi krav motsvarande green building. Livsmedel: Begär handlingsplan för miljöarbete från samtliga anbudsgivare i livsmedelsupphandlingen (100%). Ställer miljökrav i samtliga ekologiska upphandlingar. Ökat andelen direktupphandlingar för att få mer närodlat och ekologiskt. Miljöprogrammet är med i samtliga upphandlingar. I fordonsupphandlingen har krav ställts på drivmedelskostnaden för 6 000 mil (räknas in i priset) samt krav på utsläpp. TI:s livsmedelsinköpare har under hela året 2014 deltagit i MSR's projekt kring miljökrav i upphandlingarna och förändringar/förbättringar i MSR's instruktioner. Miljöstrategi: Arbetet pågår med att ställa miljökrav men inga mål är ännu satta.
En kommunal avfallsplan ska tas fram senast 2013.	Tekniska nämnden	Kommunens nya avfallsplan (antogs 2014) ska implementeras och följas upp. Olika aktörers ansvar som görs tydliga i planen ska följas upp. En samordnare ska anställas för detta arbete om TN får resurser.
Samarbetet mellan miljökontoret och Telge återvinning ska stärkas i syfte att öka andelen insamlat biologiskt avfall från storkök och restauranger och andra verksamheter	Miljönämnden, Telge Återvinning	Miljökontoret deltar i projekt- och styrgruppen för en ny avfallsplan för Södertälje kommun. I planförslaget är åtgärder för att minska andelen matavfall i restpåsen i fokus. TÅ: Arbetet är ej påbörjat men ambitionen är att komma igång under programperioden.
Samtliga aktörer inom undervisningssektorn, från förskola till gymnasium och vuxenutbildning, ska senast 2014, erbjudas undervisningspaket för att bättre förstå det ekologiska kretsloppssamhället och dess funktioner; Östersjövänlig mat, Ekologiskt Kretsloppsjordbruk och Ekologiskt Kretsloppssamhälle i sig.	Kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, miljönämnden, arbetslivsnämnden	Miljökontoret har i början av 2014 bildat en ny enhet genom en sammanslagning av Naturskolan (tidigare på Uk) och naturvårdsenheten. Den nya enheten skulle kunna ha en ledande roll i att leverera utbildningspaketet under 2015, på uppdrag och med finansiering från andra parter. ALN: Yrkeshögskoleutbildningar som är inriktade på hållbarhet inom miljö och livsmedel genomförs. Miljövecka ingår i grundläggande vuxenutbildning. KS: Kostenheten och miljöstrategen har under 2014 drivit EU projektet Diet for a Green Planet som syftar till att öka denna förståelse inom den kommunala organisationen, hos elever/pedagoger/föräldrar/företagare i kommunen samt hos dessa målgrupper i de tre partnerstäderna Mollet del Valles i Spanien, Vozma i Polen samt Moletai i Litauen.
Genomföra ett pilotprojekt med en förskola/skola m påverkansåtgärder för att minska antalet föräldrar som hämtar/lämnar barnen med bil.	Kommunstyrelsen, utbildningsnämnden	KS: Inte funnits resurser för detta under 2014.
Senast år 2016 ska alla anställda genomgå en utbildning i hållbarhetsfrågor.	Kommunstyrelsen, Telge	Telge AB: Alla nyanställda genomgår GAM-utbildning (grundläggande miljö- och arbetsmiljöutbildning). I övrigt har inga särskilda utbildningsinsatser genomförts då det inte finns avsatta medel och personella resurser. KS: inte funnits resurser för att genomföra detta under 2014.
Ev övriga åtgärder som genomförs istället/utöver ovanstående	Kultur- och fritidsnämnden	Anläggningsenheten arbetar aktivt med åtgärder för att minska sin miljöpåverkan genom val av bränsle, medvetna val av utrustning/maskiner, återvinning och minimering av transporter. Torekällberget driver aktivt ett arbete med bevarande av biologisk mångfald i sin djurpark. Urval av ekologiska produkter har utökats ytterligare där livsmedel säljs, t.ex. serveringar, kiosker och handelsbod.
	Telge Bostäder	TB: Överenskommelse har träffats med kommunen om samordning av grönyteskötsel fr.o.m. den 1 januari 2015.
	Arbetslivsnämnden	Arbetsmarknadsenheten samverkar med Telge återvinning i en återbruksverksamhet där man återanvänder kasserade möbler, renoverar och säljer dessa inom enhetens Second hand-butik.

**"Kommunen rankades
i juni 2014 på plats
14 av 290 i Miljöaktuellt's
årliga miljöranking och
behåller platsen
sedan året innan."**

Södertälje kommun
151 89 Södertälje

För mer information, kontakta:

Christine Strandberg

Kommunstyrelsens kontor

Telefon: 08-523 010 00 (vxl)

E-post: christine.strandberg@sodertalje.se

Ebba Jordelius

Kommunstyrelsens kontor

Telefon: 08-523 010 00 (vxl)

E-post: ebba.jordelius@sodertalje.se

Södertälje kommun

Campusgatan 26

151 89 Södertälje

www.sodertalje.se